

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1897.   Andra Kammaren.   N:o 38.

Torsdagen den 6 maj.

Kl. 12 midd.

§ 1.

Föredrogos och bordlades för andra gången:

konstitutionsutskottets utlåtande n:o 9 samt

statsutskottets memorial och utlåtanden n:is 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64 och 65.

§ 2.

Efter föredragning vidare af statsutskottets memorial n:o 66, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslagen under riksstatens åttonde hufvudtitel, blefvo de af utskottet i nämnda memorial föreslagna voteringspropositioner af kammaren godkända.

§ 3.

Föredrogos men blefvo å nyo bordlagda statsutskottets utlåtanden n:is 67, 68, 69, 70, 71 och 72.

§ 4.

Föredrogs och lades till handlingarne sammansatta bevilnings- och lagutskottets memorial n:o 2, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande sammansatta bevilnings- och lagutskottets betänkande n:o 1 öfver väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande af förslag till ändring i kongl. förordningen angående försäljning af bränvin m. m. i syfte att erhålla strängare straffbestämmelser vid återfall i förseelse mot förordningen.

§ 5.

Vid föredragning dernäst af sammansatta bevillnings- och lagutskottets memorial n:o 3, angående ersättning åt sammansatta bevillnings- och lagutskottets sekreterare, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda memorial hemställt.

§ 6.

Föredrogos och bordlades för andra gången:

lagutskottets utlåtanden n:is 58 och 59;

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 19, samt

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtanden n:is 20 och 21.

§ 7.

Ordet lemnades härefter till

Herr vice talmannen Danielson, som yttrade: Herr talman, mine herrar! För att påskynda behandlingen af de frågor, som röra statsregleringen och hvilka kunna inverka på tiden för riksdagsarbetets afslutande, får jag härmed hemställa, det kammaren ville besluta att å föredragningslistan öfver de frågor, som förekomma i nästa plenum, nedflytta konstitutionsutskottets memorial n:o 9 näst efter statsutskottets utlåtande n:o 72.

Denna hemställan bifölls.

§ 8.

Föredrogos och bifölls särskilda utskottets memorial n:o 3, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande vissa delar af den i utskottets utlåtande n:o 1, första punkten, föreslagna Lag för Sveriges riksbank.

§ 9.

Härefter yttrade herr talmannen: Till följd af kamrarnes åt talmännen derom gifna uppdrag får jag nu meddela, att konstitutionsutskottets memorial n:o 1, med uppgift om hvilande förslag till ändring i grundlagarne, kommer att, beträffande de ännu oafgjorda

delarne deraf, till behandling uppföras näst efter konstitutionsutskottets betänkande n:o 9.

§ 10.

Företogs till behandling bevillningsutskottets betänkande n:o 17, *Om ändring i § 4 i förordningen angående bevillningsafgifter försärskilda förmåner och rättigheter den 2 december 1892.*

I proposition n:o 45 hade Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att besluta, att § 4 i ofvannämnda förordning skall erhålla följande förändrade lydelse: *§ 4 i förordningen angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter.*

»Utländing eller i utlandet bosatt svensk undersåte, som icke för det år, hvarför uppbörd af bevillning till svenska staten senast egt rum, erlagt bevillning för inkomst af kapital eller arbete, skall, då han reser omkring i landet och för egen eller, såsom utskickad, för annans räkning till inledande af handel, med eller utan varuprof, bjuder ut eller slutar handel om utländska varor att framdeles från utlandet levereras, vid ankomsten till riket till närmaste kronoppbördsman i stad aflemna skriftlig uppgift, huru länge han ämnar här qvarstanna, samt dervid för rättigheten att idka dylik handel förskottsvis för hvarje tidrymd af trettio på hvarandra följande dagar, räknade från och med den dag afgiften erlægges, ehvad han vill under hela denna tidrymd eller blott en del deraf begagna sig af rättigheten, erlægga ett hundra kronor, hvilken afgift skall, antingen för längre tid på en gång eller för minst trettio dagar i sänder, inbetalas till kronans uppbördsman i stad inom det län, der han vid betalningstiden sig uppehåller; skolande qvittenset å den erlagda afgiften, hvilket uttryckligen bör angifva sista dagen i den tidrymd, för hvilken afgift blifvit erlagd, vara meddeladt å tryckta blanketter, som, efter vederbörliga requisitioner, böra af statskontoret Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillsändas, för att kronans uppbördsmän i städerna tillhandahållas, och hvilka blanketter, som skola lyda å ett hundra kronor hvardera, böra innehålla erinran om behörigt iakttagande af hvad gällande författningar i afseende å dylik handel stadga.

Den utländing eller med utländing, enligt hvad här ofvan är sagdt, likstälde svenske undersåte, som utbjuder eller slutar handel om utländska varor, skall, innan handel å någon ort inledes, i stad inför borgmästare, stadsfiskal eller poliskommissarie eller ock å polisvaktkontor samt å landet inför vederbörande kronofogde eller länsman eller ordföranden i socknens kommunalnämnd styrka, att han behörigen erlagt den stadgade afgiften, och skall bevis om sådan anmälan på begäran meddelas; åliggande det handlanden eller handels-expediten att på anfordran uppvisa qvittens å erlagd afgift. Beträdes någon, som antingen ej erlagt afgiften eller ock underlåtit att hos vederbörande myndighet, på sätt ofvan blifvit föreskrifvet, förete

Om ändring i § 4 i förordningen angående bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.
(Forts.)

bevis om afgiftens erläggande, med att idka dylik handel, böte från och med ett hundra till och med fem hundra kronor, och vare han derjemte i förstnämnda fall skyldig utgifva afgift för den tid, hvarunder den olofliga handeln utöfvats. Förbrytelser häremot upptagas af poliskammare, der sådan finnes, och eljest af allmän domstol; och fördelas de ådömda böterna lika mellan åklagaren och den kommun, hvarest förbrytelsen blifvit begången.

Redovisning för de, enligt hvad här ofvan är föreskrifvet, från statskontoret Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillsända qvittensblanketter, hvilka, intill dess de till uppborädsmännen utlemnas, skola förvaras för länen i landtränteriet och för Stockholms stad i öfverståthållareembetets afdelning för uppborädsärenden, skall af Kongl. Maj:ts befallningshafvande till statskontoret afgifvas inom januari månads utgång det följande året; skolande af uppborädsman för de af honom från Kongl. Maj:ts befallningshafvande mottagna qvittensblanketter redovisning, bestyrkt å landet af häradsskrifvaren, i Stockholms stad af kamereraren i öfverståthållareembetets afdelning för uppborädsärenden och i öfriga städer af magistratens ordförande, inom den 15 i samma januari månad afgifvas till Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som har att densamma insända till statskontoret, hvarifrån redovisningen aflemnas till kammarrätten för att tjena till ledning vid räkenskapernas granskning.

Hvad här ofvan i denna § är stadgad rörande särskild bevilningsavgift af utlänning, som utbjuder och försäljer utländska varor, gäller icke för norrman, som idkar handel med norska produkter.»

Under *punkten 1* af föreliggande betänkande hemställde utskottet, att ifrågavarande proposition måtte af Riksdagen bifallas.

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr Fredholm: Herr talman! I detta bevilningsutskottets betänkande angående den kongl. propositionen om ändring uti föreskrifterna om de afgifter, som skola af utländska handelsresande utgöras, finna herrarne, att denna proposition blifvit föranledd af en genom herr utrikesministern gjord framställning, hvari han omförmäler, att främmande magter genom sina härvarande beskickningar upprepade gånger anført klagomål dels öfver ifrågavarande afgifters storlek, dels ock öfver sättet för deras utgörande.

Med afseende å afgifternas storlek har Kongl. Maj:t icke föreslagit någon ändring, men väl i fråga om sättet för deras utgörande, i det att Kongl. Maj:t hemställt om lättnad för handelsresande dels deri, att de icke såsom förut skulle behöfva betala de afgifter, som de skola utgöra, för kalendermånad, utan att de hädanefter skulle vara berättigade att betala dem för trettio dagar från och med den dag afgiften erlägges, och dels deri, att den förutvarande bestämmelsen, att de, innan handel å någon ort inledes, hafva skyldighet att uppvisa detta betalningsqvitto inför vederbörande polismyndighet, skulle ändras derhän, att de i stad skulle få uppvisa detsamma inför borg-

mästare, stadsfiskal eller poliskommissarie eller ock å polisvaktkontor, hvarigenom det skulle blifva möjligt för dem att fullgöra denna uppvisningsskyldighet på kortare tid, och tillfälle beredas dem att resa från den ena staden till den andra med större lätthet och utan dröjsmål.

Hvad landsbygden beträffar, är vederbörande polismyndighet kronofogde eller länsman, och, för att äfven der bereda handelsresande en lättnad, har Kongl. Maj:t föreslagit, att ifrågavarande uppvisning skulle få ega rum jemväl inför ordföranden i socknens kommunalnämnd.

Den lydelse, Kongl. Maj:t föreslagit att förevarande lagparagraf skulle erhålla, återfinnes på tredje sidan af utskottets betänkande, der det några rader nedifrån heter: »samt å landet inför vederbörande kronofogde eller länsman eller ordföranden i socknens kommunalnämnd». Det är det sista tillägget, som gifvit mig anledning att hemställa, huruvida detta verkligen kan vara af behovet påkalladt. Uppvisningen afser att sätta polismyndigheterna i tillfälle att kontrollera, det de handelsresande, som utöfva verksamhet inom deras områden, verkligen hafva fullgjort sin betalningsskyldighet. Deri ligger uppvisningens hela betydelse, men denna kunskap komma polismyndigheterna på landet, d. v. s. kronofogdar och länsmän, icke att förvärfa, om betalningskvittenserna uppvisas för ordföranden i kommunalnämnden, för så vidt man icke samtidigt stadgar, att ordföranden i kommunalnämnden genast skall underrätta vederbörande polismyndighet om att uppvisning egt rum. Det ändamål, hvarför man stadgar uppvisningsskyldighet, nemligen för kontrollens skull, vinnes således icke derigenom, att man utsträcker denna uppvisning till kommunalnämndens ordförande.

För öfrigt torde kunna ifrågasättas, huruvida detta stadgande för handelsresanden medför någon beqvämlighet, ty för det första, om han uppvisar sitt betalningskvitto för vederbörande kronofogde eller länsman, så gäller uppvisningen hela fögderiet eller länsmansdistriktet, men sker uppvisningen endast för kommunalnämndens ordförande, så gäller den allenast socknen. Dessutom kan man väl icke påräkna, åtminstone är det bra osäkert, att, om en handelsresande begifver sig till en socken, ordföranden i kommunalnämnden vid hans ankomst skall vara tillstädes och kunna påteckna betalningskvittot. En oformlighet föreligger äfven derutinnan, att det icke finnes något stadgadt om den straffpåföljd det för en kommunalnämndsordförande medför, om han underlåter att verkställa påteckningen. Jag ifrågasätter icke, att något sådant kommer att inträffa, ty en så enkel åtgärd som att förse det företedda kvittot med påskrift lär nog hvarje kommunalnämndsordförande göra, men när man ålägger någon lagliga skyldigheter, så synes det mig, att man äfven bör bestämma, hvilken påföljd en öfverträdelse af lagens bestämmelser medför.

Om ändring i § 4 i förordningen angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter.
(Forts.)

Om ändring i § 4 i förordningen angående beviljningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.
(Forts.)

Allt detta är ju i sjelfva verket underordnade saker, men hvad som är för mig en principfråga, det är, att jag icke vill vara med om, att Riksdagen ålägger kommunens förtroendemän det ena uppdraget efter det andra, som tillhör statens embets- och tjänstemän. Det må vara, att det, hvarom frågan nu gäller, är en småsak, men då ändamålet, hvarför man ålägger denna skyldighet, icke vinnes, och då den beqvämlighet, som skulle beredas handelsresande, icke heller ernås, bör man väl under sådana förhållanden icke ålägga kommunens förtroendemän en skyldighet, som icke tillhör deras embeten, äfven om denna skyldighet endast är en småsak.

Jag har velat framhålla detta inför kammaren, icke därför att jag ämnat göra något yrkande på ändring. Skulle jag göra ett sådant, skulle yrkandet gå ut derpå, att i förslaget till lydelse af § 4 orden »eller ordföranden i kommunalnämnden» uteslötes. Då jag emellertid icke för min del håller så mycket derpå, så skall jag, såvidt icke herrarne äro af annan mening, och min åsigt vinner något understöd, för tillfället icke framställa något yrkande.

Herr Collander: Då den förre talaren icke gjorde något yrkande, så kunde jag inskränka mig till att yrka bifall till utskottets förslag. Jag skall dock tillåta mig att redogöra för åsigtterna inom utskottet.

Kongl. Maj:t har velat bereda lättnad för dessa handelsresande till följd af de många klagomål, som anförts hos utrikesdepartementet från främmande länder. För det första har Kongl. Maj:t velat ändra det missförhållandet, att de fått betala för kalendermånad och således, om de kommit sista dagen i månaden, fått betala hel månadsavgift för en dags affärsverksamhet. Detta är, kan man säga, en orättvis debitering, som det är bra att få bort, hvarför också utskottet tillstyrkt Kongl. Maj:ts förslag.

För det andra afser Kongl. Maj:ts förslag att för handelsresandena underlätta konstaterandet af att de betalt sina avgifter. Den främmande handelsresanden skall betala till kronans uppbördsman i närmaste stad, men äfven sedan han gjort detta, får han dock icke utöfva sin verksamhet, med mindre han uppvisar betalningskvittot i den ort, der han drifver affär. Han har kanske betalt i Malmö och reser sedan upp till Norrland, och då behöfver han icke uppvisa kvittot, förrän han kommer dit. Den gamla bestämmelsen var nu, att han skulle uppvisa kvittot för polismyndigheten. Men det är ju ofta nog icke godt att få tag på polismyndigheten, emedan det ofta händer, att kronofogden eller länsmannen bor på stort afstånd från en handelsplats. I sådana fall har Kongl. Maj:t velat bereda en utländsk handelsresande den lättnaden, att om han uppvisar kvittot för kommunalnämndens ordförande och erhåller dennes påteckning, är han sedan berättigad att inom distriktet utöfva sin verksamhet. Det kan ju ofta vara så, att en jernvägsstation ligger i ena ändan af ett fögderi, och då skulle handelsresanden efter den gamla bestämmelsen

vara tvungen att resa genom hela fögderiet för att träffa kronofogden, om ändring i § 4 i förordningen angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter. (Förts.)
 om det också är blott med några handlande, som äro bosatta i närheten af jernvägsstationen, som han har att göra upp affärer; men om den föreslagna bestämmelsen antages, så är det mycket enkelt att söka upp kommunalnämndens ordförande för att få vederbörlig påteckning.

Men å andra sidan är det gifvet, att detta blir endast ett undantag; ty då man skall vända sig till någon offentlig myndighet, och särskildt då man är utländig, så är det vanligt, att man i första rummet vänder sig till polismyndigheten, emedan man icke har lätt att få reda på de kommunala myndigheterna. Men det är ju dock en lättnad, som Kongl. Maj:t velat bereda handelsresande i detta afseende. Och beträffande hvad herr Fredholm talade om kontrollen, så är ju den alldeles tillräcklig, då man kan vänta, att det i de flesta fall blir polismyndigheterna, som komma att utöfva den direkta kontrollen genom påteckning å qvittot, och dessa hafva naturligtvis äfven i andra fall fortfarande kvar rätten att se efter, om en handelsresande har uppvisat sitt qvitto.

Under sådana förhållanden synes det mig mera vara en spetsfundighet, om man skulle vilja taga bort den lättnad, som Kongl. Maj:t velat bereda, hvarför jag, herr talman, ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Jansson i Krakerud: Då jag för det första inom utskottet icke funnit några skäl framhållna för befogenheten af den skyldighet, som Kongl. Maj:t föreslagit, att man skulle ålägga ordförandena i kommunalnämnderna, och då jag vidare hyser den åsigten, att man icke onödigtvis bör ålägga nämnda ordförande några nya skyldigheter från statens sida, så skall jag, herr talman, äfven på de skäl, som herr Fredholm framförde, bedja att få yrka, att orden i 4 § 2 mom. »eller ordföranden i socknens kommunalnämnd» måtte få utgå. Jag ber, att herr talmannen ville framställa proposition på detta yrkande.

Herr Olsson i Sörnäs: Då jag icke kan se någon som helst fara i föreliggande förslag, sådant det af Kongl. Maj:t framstälts och af utskottet tillstyrkts, skall jag be att till alla delar få yrka bifall till utskottets förslag. Jag tror verkligen icke, att det skall blifva synnerligt många gånger, som en kommunalnämnds ordförande blir besvärad af en utländsk handelsresande, och blir han det, så tror jag det rent af vore nyttigt. Om t. ex. en fransk handelsresande skulle besöka oss i vår aflägsna trakt för att sälja vin eller cognak eller i allmänhet spritvaror så vore det enligt mitt förmenande rent af nödvändigt, att kommunalnämndens ordförande hade reda på en sådan gynnare. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde herr Söderberg.

Om ändring i § 4 i förordningen angående bevilningsafgifter för särskilda förmåner.
(Forts.)

Herr O. Olsson i Stockholm: Herr greve och talman, mine herrar! De farhågor, som af en ärad talare på stockholmsbänken uttalades, tror jag icke vara af beskaffenhet, att kammaren bör afslå Kongl. Maj:ts förslag; ty jag tror, att få utländske handelsresande komma att besöka landsorten. De besöka i allmänhet taget mera de större och mindre städerna, så att jag tror icke, att kommunalordförandena komma att få mycket besvär af dem. Derfor yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt propositioner af herr talmannen gifvits i enlighet med de gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkten 2.

Bifölls.

§ 11.

Likaledes bifölls bevilningsutskottets härefter föredragna betänkande n:o 18, i anledning af herr P. Bondessons motion om ändring af § 4 i kongl. förordningen angående bevilningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter den 2 december 1892.

§ 12.

Om ändrad lydelse af 15 i kap. 23 och 24 §§ strafflagen.

I ordningen förekom dernäst lagutskottets utlåtande n:o 55, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 15 kap. 23 och 24 §§ strafflagen.

Uti en inom Första Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 36, hade herr *Ljungberg* hemställt:

»dels att 23 § af 15 kap. strafflagen må erhålla följande lydelse:

'Hotar man annan, muntligen eller skriftligen, med misshandel eller brottslig gerning, och sker det på sådant sätt eller under sådana omständigheter, att anledning är att befara, det hotet verkställas skall, eller söker någon medelst trugande, lockande eller tubbande eller annorledes förmå annan att nedlägga arbete, som han enligt lag eller aftal är skyldig att utföra, eller att vägra öfvertagandet af honom erbjudet arbete, dömes, der ej det hot och den lockelse med särskildt straff belagdt är, till böter eller fängelse i högst sex månader. Lag samma vare för den, som utställer vakter att afhålla personer från något arbete eller som låter bruka sig till sådan vakthållning';

dels att 24 § af samma kapitel må erhålla följande lydelse:

'Brott, som i 22 § sagdt är, må ej åtalas af allmän åklagare, der ej målsegande angifver det till åtal, eller ock genom brottet någon tvingats att deltaga i arbetsinställelse eller hindrats att återgå till eller att öfvertaga erbjudet arbete';

dels ock att slutorden i 24 § af nämnda kapitel, nemligen: 'ej heller må brott, som i 23 § sägs, åtalas af annan än målsegrande', må uteslutas.»

Om ändrad lydelse af 15 kap. 23 och 24 §§ strafflagen.

(Forts.)

Under punkten 1 hemstälde utskottet,

att Riksdagen med anledning af förevarande motion måtte för sin del antaga följande

L a g

angående ändrad lydelse af 15 kap. 24 § strafflagen.

Härigenom förordnas, att 15 kap. 24 § strafflagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Brott, som i 22 § sagdt är, må ej åtalas af allmän åklagare, der ej målsegrande angifver det till åtal eller ock genom brottet någon tvingats att deltaga i arbetsinställelse eller hindrats att återgå till arbetet eller att öfvertaga erbjudet arbete; ej heller må brott, som i 23 § sägs, åtalas af annan än målsegrande.

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr Branting: Jag hade väntat, att någon af kammarens jurister skulle uppträda i denna fråga, så mycket mer som den icke gått alldeles reservationsfri genom utskottet.

Emellertid ber jag att, utan att inlåta mig på den juridiska sidan af saken, få framhålla, att här är fråga om utvidgande af en undantagslagstiftning mot arbetareklassen. Ehuru saken icke är af särdeles stor betydelse, vill jag dock för min del icke vara med om att fortgå ett enda steg vidare på denna väg. Dessutom föreligger det, så vidt jag kan finna, inga praktiska skäl för att denna lagbestämmelse skulle vara nödvändig. Ingen har påstått eller gittat bevisa, att någon fara föranledts af saknaden af denna lagbestämmelse. När ställningen är sådan, ber jag för min del att få yrka afslag på den föreslagna lagändringen.

Herr A. Hedin: Jag skall bedja att få helt och hållet instämma i hvad den föregående ärade talaren sagt och dertill lägga, att jag hoppas, att Andra Kammaren måtte i konsekvens med förut fattade beslut afslå detta onyttiga påhitt från lagutskottets sida.

Herr Höjer instämde häruti.

Herr Redelius: Ehuru jag icke deltagit i detta ärendes behandling i utskottet, ber jag att få hemställa om bifall till utskottets förslag, just för att skydda arbetets frihet, hvilket jag särskildt

Om ändrad vill understryka, och emedan jag anser, att hvar och en, som vill
lydelse af 15 arbeta, bör sättas i stånd att få göra det, när tillfälle erbjudes.
kap. 23 och 24
 §§ strafflagen.

(Forts.)

Herr Lindhagen: Jag skall också be att få yrka afslag, då jag anser, att det föreslagna stadgandet icke skall hafva den effekt, som förutsättes, utan tvärtom endast föranleda förvecklingar och icke på något sätt kunna skydda aftalets frihet.

Herr Petersson i Brystorp: Jag deremot anser, att det föreslagna tillägget bör bifallas.

Det är ju ovärdigt, att, om en person vill åtaga sig arbete af en annan person, en tredje person skall få komma emellan och sätta sig till motvärn; detta är väl ett förhållande, som man icke bör gilla. Det har ju alltid varit vår uppgift att söka bevara den personliga friheten, och hvarför skall icke denna uppgift äfven gälla uti ifrågasvarande afscende? Om tvenne personer uppgöra en handel sig emellan, och en tredje person kommer och lägger sig emellan, så finnes straff därför redan stadgadt i handelsbalken, och hvarför skall det då icke finnas motsvarande stadgande i strafflagen? Jag anser, att stora skäl förefinnas för bifall till utskottets förslag, hvilket jag för min del anhåller att få tillstyrka.

Herr Staaff: Jag skall endast be att få tillägga några få ord.

För min del vill jag instämma med dem, som yrkat afslag på den föreslagna lagändringen, och jag gör det ur den synpunkten, att jag har erfarenhet om, hurusom den lagändring, af hvilken denna utgör en utvidgning och utveckling, i sjelfva verket icke haft, såsom äfven en ärad bankkamrat framhållit, någon verklig effekt, utan endast föranledt, att åklagarne på ett mycket obehörigt sätt, hvilket jag icke tror att någon af de ärade ledamöter af kammaren, som äro för dessa förändringar, skulle i verkligheten gilla, trakasserat arbetarne vid arbetsinställelser.

Det kan icke förnekas, att åklagarne skulle kunna få en viss anledning att lägga in något mera i dessa lagändringar än som verkligt efter lagtexten ligger i desamma, om de endast skulle taga hänsyn till de motiv, ur hvilka ändringarna synas framgå, ty dessa motiv äro i sjelfva verket med all tydlighet angifna i herr Ljungbergs argumentation för den del af hans motion, som af lagutskottet afstyrkts, men, ehuru lagutskottet nu endast tillstyrkt den mindre delen, så vågar jag, såsom sagdt, stödd på min erfarenhet, påstå, att äfven denna lagändring alldeles icke kommer att i praktiken inskränkas till hvad med densamma verkligt är afsedt, utan att den kommer att af åklagarne af en eller annan anledning utvidgas till ett mycket otillbörligt trakassereri, hvilket skall orsaka arbetarne tidsförlust och penningeförlust, utan att medföra något annat resultat än att möjligen uppretta dem.

Jag vågar ur denna synpunkt värdsamt anhålla att få yrka afslagslag å den föreslagna lagändringen och utskottets tillstyrkande af densamma.

Om ändrad lydelse af 15 kap. 23 och 24 §§ strafflagen.
(Forts.)

Med herr Staaff förenade sig herr Thor.

Herr Månsson: Jag skall lika värdsamt anhålla om bifall till utskottets förslag.

Härmed förklarades öfverläggningen afslutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag derå; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef likväl begärd och företogs enligt följande, nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i första punkten af förevarande utlåtande, n:o 55, röstar.

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit utskottets nämnda hemställan.

Omröstningen utföll med 154 ja mot 54 nej; varande alltså utskottets hemställan af kammaren bifallen.

Punkten 2.

Bifölls.

§ 13.

Härefter föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 56. Genom proposition, n:o 8, af den 9 sistlidne januari hade Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bifogade, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga ett i propositionen infördt förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen om eganderätt till skrift den 10 augusti 1877.

I sammanhang med berörda proposition, hvilken af båda kamrarna till lagutskottet hänvisats, hade utskottet till behandling förehafvt jemväl tvenne i anledning af propositionen afgifna motioner, den

Om *ändring i ena inom Första Kammaren, n:o 35, af friherre von Kræmer, den vissa delar af andra inom Andra Kammaren, n:o 79, af grefve Hamilton.*

I; dessa motioner hade föreslagits, att Riksdagen, med förklarande att ofvanberörda proposition icke kunnat oförändrad godkännas, måtte för sin del antaga nämnda lagförslag med den *ändring, skrift den 10 augusti 1877.*

(Forts.)

att den deri upptagna 3 § erhöle följande lydelse:

3 §.

Skrift, som författare låter samtidigt utgifva på olika och å titelbladet eller vid skriftens början uppgifna språk, varde ansedd såsom på hvardera af dessa språk författad.

Under tio år från det en skrift först utgafs vare förbjudet att utan författarens tillstånd utgifva öfversättning deraf till annat språk.

Utskottet hemställde:

att Riksdagen, under förklarande, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke kunnat i oförändradt skick godkännas, måtte, med afslag å herrar friherre von Kræmers och grefve Hamiltons i ofvanberörda motioner framställda ändringsförslag, för sin del antaga ett af utskottet framlagdt förslag till *Lag om ändring i vissa delar af lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877.*

Herr talmannen yttrade: Beträffande föredragningen af detta betänkande tillåter jag mig hemställa, att densamma måtte börja med § 12 och derefter fortsättas i ordning från och med § 1.

Denna hemställan bifölls.

I följd häraf föredrogs nu till en början § 12, så lydande:

Kongl. Maj:ts förslag.

12 §.

Till eftertryck hänföres ej heller att i periodisk skrift intaga ur annan sådan skrift hemtad uppsats; dervid den nyttjade skriftens titel likväl skall uppgifvas. Vetenskapliga afhandlingar och vittra arbeten äfvensom andra, *icke politiska* uppsatser, så vida de äro af större omfång, må dock ej införas, om förbehåll mot eftertryck blifvit gjordt vid deras början eller, der de äro i tidskrift intagna, vid början af det eller de häften, hvori de förekomma.

Utskottets förslag.

12 §.

Till eftertryck hänföres ej heller att i periodisk skrift intaga ur annan sådan skrift hemtad uppsats; dervid den nyttjade skriftens titel likväl skall uppgifvas. Vetenskapliga afhandlingar och vittra arbeten äfvensom andra uppsatser, så vida de äro af större omfång, må dock ej införas, om förbehåll mot eftertryck blifvit gjordt vid deras början eller, der de äro i tidskrift intagna, vid början af det eller de häften, hvori de förekomma.

Ordet begärdes af

Chefen för justitiedepartementet, herr statsrådet Annerstedt, som yttrade: Herr greve och talman, mine herrar! Kongl. Maj:ts förslag till lydelse af ifrågavarande paragraf innebär den olikhet mot det af lagutskottet framlagda förslaget, att Kongl. Maj:t har upptagit politiska uppsatser såsom undantagna från skyddet, detta i öfverensstämmelse med det stadgande, som finnes intaget i bernerkonventionen, och i följd deraf i de olika ländernas särskilda lagstiftning. Nu är det fullkomligt rätt, som utskottet uttalar, att den af utskottet föreslagna ändringen icke föranleder något hinder för att i sinom tid ansluta sig till bernerkonventionen, och Kongl. Maj:t har icke heller föreställt sig, då han föreslog denna inskränkning, att det kunde medföra en sådan effekt. Anledningen till detta undantag var utslutande den, att man antog, att den periodiska pressens målsmän här i landet, hvilka, såsom bekant, i stor utsträckning använda främmande källor för sin litterära verksamhet, skulle önska, att i öfverensstämmelse med bernerkonventionen ett sådant undantag gjordes. Då emellertid af en framställning från publicistklubben framgått, att en sådan önskan icke hos dem förefinnes, och något motsatt uttalande icke framkommit, så finnes icke från regeringens sida någon anledning att motsätta sig den af lagutskottet föreslagna lydelsen af 12 §. Jag vill blott fästa uppmärksamheten derpå, att i framtiden detta stadgande, så affattadt som det nu blifvit, kommer att innebära, att utländska politiska författare för sina uppsatser åtnjuta större skydd i Sverige än våra svenska författare komma att åtnjuta i utlandet, men äro vederbörande nöjda med ett sådant förhållande, så finnes icke någon anledning att sätta sig deremot.

Paragrafen godkändes sådan den af utskottet föreslagits.

§ 1.

Godkändes.

§ 3 var enligt Kongl. Maj:ts och utskottets sammanstämmande förslag af följande lydelse:

Skrift, som författare låter samtidigt utgifva på olika och å titelbladet eller vid skriftens början uppgifna språk, varde ansedd såsom på hvardera af dessa språk författad.

Har författare vid utgifvandet af skrift genom tillkännagifvande på titelbladet eller vid skriftens början gjort förbehåll, som afser rätten att föranstalta om öfversättning af densamma, vare annan förbudet, under två år från det skriften först utgafs, att öfversättning deraf på annat språk utgifva, och, der författaren inom nämnda tid utgifver sådan öfversättning, under ytterligare åtta år att utgifva

*Om ändring i
vissa delar af
lagen om
eganderätt till
skrift den 10
augusti 1877.*
(Forts.)

Om ändring i öfversättning på det eller de språk, hvartill skriften sålunda blifvit vissa delar af öfversatt.

lagen om eganderätt till skrift den 10 augusti 1877.

(Forts.)

I fråga om denna § anförde:

Herr greve Hamilton: I fråga om denna paragrafs lydelse har jag och en motionär i Första Kammaren, friherre von Kræmer, framställt ett förslag, afvikande från Kongl. Maj:ts. Jag skall be att med några ord få erinra om hvad frågan gäller.

Hela detta lagförslag har tillkommit på grund af en petition från Sveriges författareförening, gående ut bland annat derpå, att Kongl. Maj:t måtte omarbete den gällande lagstiftningen angående eganderätt till skrift i sådant syfte, att Sverige måtte kunna biträda den år 1886 bildade s. k. bernerkonventionen till skydd för litterär eganderätt. Kongl. Maj:t har gått författareföreningens önskan till mötes så till vida, att gällande författning underkastats en genomgående revision, uteslutande i syfte att författningen måtte komma i så nära öfverensstämmelse som möjligt med bernerkonventionens lydelse. Men just i sjelfva kardinalpunkten, nemligen i fråga om det skydd, som genom biträdande af bernerkonventionen skulle blifva möjligt, just i den punkten har Kongl. Maj:t förklarar sig icke kunna biträda författareföreningens hemställan, utan Kongl. Maj:t har i stället föreslagit ett mindre utvidgande af nu gällande bestämmelser. Ett antagande af detta lagförslag omöjliggör således fortfarande en anslutning från svensk sida till bernerkonventionen. Kongl. Maj:t har emellertid mycket bestämdt framhållit, att en anslutning till denna union förr eller senare nog kommer att ske. Lagutskottet har ställt sig på samma ståndpunkt och har temligen oförtydligt angifvit, att utskottet icke vill bestrida, att vi förr eller senare måste biträda denna union, fastän utskottet för närvarande icke anser det lämpligt.

De skäl, som nu anföras mot biträdande af denna union, äro ju i sjelfva verket alldeles desamma som i år här i denna kammare hafva varit på tal flera gånger, då det varit fråga om skydd på den immateriella eganderättens område. Jag skall be att i största korthet få tala om dessa skäl. För det första är det ett skäl, som jag tager först, ehuru det här i behandlingen förekommer sist, eller det, som lagutskottet har tillagt till hvad Kongl. Maj:t och förslagets antagonister i öfrigt anför, nemligen det, att ett biträdande af bernerkonventionen icke skulle bereda våra författare någon fördel. Derpå skall jag icke inlåta mig i vidare mån, än att jag vill säga, att jag tror, att de svenska författarne och deras målsman, svenska författareföreningen, äro en bättre auktoritet att bedöma den saken än lagutskottet, i synnerhet då utskottet blott framkastat detta påstående utan bevisning. Derför tror jag, att vi lugnt kunna lemna det skälet å sido och blott hänvisa till att svenska författareföreningen, hvilken, såsom bekant, omfattar de flesta svenska författare, petitionerat om

detta och framhållit det såsom en för Sveriges författare mycket *Om ändring i vissa delar af lagen om* viktig angelägenhet.

Vidare har det anförts ett annat skäl af förslaget antagonister, *eganderätt till skrift den 10 augusti 1877.* ehuru detta mycket litet betonats från Kongl. Maj:ts sida, nemligen att det för den svenska kulturen skulle vara alldeles oundgängligt att fortfarande få tillgripa utländska författares arbeten utan att gifva dem någon ersättning. Det skälets giltighet bestrider jag helt enkelt. Det är ett af dessa doktrinära påståenden, som precis på samma sätt kastats fram utan någon bevisning, då det varit fråga om skydd för mönster och modeller eller om patenträtt och sådant. Jag tror icke heller, att erfarenheten skall visa, att Norge, som biträdt denna union, skall blifva efter i kulturkampen, derför att det erkänt äfven utlänningens eganderätt till skrift, och att Sverige under de kommande åren, i fall det icke ansluter sig till bernerkonventionen, skall stå fram före Norge. De framstående alstren på den litterära marknaden i utlandet komma nog i alla fall att blifva öfversatta till svenska språket, om så behöfves, och om verkligen den omständigheten, att man måste betala för att få tillgripa en utländsk författares arbeten, skulle verka derhän, att något litet mindre — om jag får begagna ett känt uttryck — »utländskt kram» komme att införas på den svenska bokmarknaden, så tror jag icke, att vi skola stå efter i kultur för det.

Slutligen kommer jag till hufvudskälet för Kongl. Maj:t, som är det att, medan författarne mycket lifligt uttalat sig för anslutning till bernerkonventionen, förläggarne och tidningsegarne hafva uttalat sig deremot. Att Kongl. Maj:t tillmåter de sistnämndas uttalande en så stor betydelse, det må nu vara en sak för sig, men då Kongl. Maj:t samtidigt låter förstå, att man ovilkorligen förr eller senare eller kanske rent af i en snar framtid måste biträda bernerkonventionen, så kommer jag tillbaka till precis detsamma, som jag yttrade vid förslaget om skydd för mönster och modeller, d. v. s. jag frågar: när tror man det skall inträffa, att Sveriges bokförläggare och tidningsbolag skola komma och säga: nu äro vi mogna att afstå från den fördel, som vi hittills haft att kunna fritt tillgripa utländska alster? Det är väl tenligen gifvet, att något dylikt aldrig kommer att inträffa? Jag kan väl förstå, att Kongl. Maj:t ansett sig böra vara försiktig, men jag frågar: hvem skall här uppträda som skiljedomare mellan de olika intressena, om icke svenska Riksdagen? Det är ock för att framkalla ett sådant afgörande, som jag och friherre von Kræmer väckt våra motioner. Det enda skälet mot vårt förslag är egentligen det, att det för bokförläggarne och tidningsbolagen innebär en viss förlust, om de skola betala för de arbeten, som de vilja använda. Det skälets rättighet kan jag icke i ringaste mån bestrida, men jag undrar verkligen, om det bör få hafva så stor betydelse, och om svenska Riksdagen, i fall sjelfva principen är riktig, bör taga så mycken hänsyn till, om bokförlagsaktiebolagen och tidningsaktiebolagen för framtiden händelsevis skulle behöfva gifva något lägre dividender, derför att de måste påläggga en liten kostnad såsom ersättning åt de

Om ändring i vissa delar af lagen om eganderätt till skrift den 10 augusti 1877. utländska författarne. Det tror jag ej man behöfver taga hänsyn till, när det gäller en sådan fråga som denna.

Jag skall, som sagdt, ej inlåta mig på någon dispyt eller något försök till bevisning derom, att Sveriges författare skulle hafva gagn af att vi biträdde bernerkonventionen. Det må nu så vara, att detta gagn ej skulle blifva så stort, som man från visst håll förespeglat, men man skall komma i håg, att det icke är den sidan af saken det gäller, utan här gäller det en princip, den principen nemligen, huruvida man äfven på detta område skall erkänna, att utländingens eganderättsskydd icke upphör i samma ögonblick, han beträder Sveriges gränser. Jag medgifver mycket gerna, att det är mycket möjligt, att det kan medföra förlust för en och annan bokförläggare eller för ett och annat tidningsbolag, om man icke fortfarande får tillgripa andras arbete för intet. Men sådant får man väl underkasta sig, om det gäller att häfda en rättvis princip. Civilisationen ålägger nog icke blott individerna, utan äfven nationerna vissa förpligtelser, som det icke går an att undandraga sig, för så vidt man vill räknas bland de civiliserades antal.

När jag väckte min motion, väntade jag verkligen, att jag skulle få en mycket kraftig hjälp för att genomdrifva den deruti, att man då trodde, att, liksom Norge förut biträdt förslaget, äfven Danmark skulle biträda det. Så har emellertid icke skett. Förslaget har fallit i danska Riksdagen med några få röster, ehuru det väl icke lär dröja länge, tills Danmark måste biträda konventionen, då Norge biträdt den, ty dessa båda länder hafva ju så stor gemensamhet i sin bokmarknad, att det icke går an, att det ena landet inför skydd och det andra icke. Dermed har visserligen, jag medgifver det, en mycket god trumf för våra motioner förlorats, men man får därför ej förbise betydelsen af att Norge biträdt konventionen. Ty om vi nu verkligen icke vidtaga denna lagändring och biträda denna konvention, finnes det nog ett sätt för våra svenska författare att delvis vinna hvad de åsyfta och åtminstone undandraga våra förläggare den vinst, som de fordra, nemligen genom att trycka sina böcker i Norge. Det bör ju ej vara så alldeles omöjligt, och de komma då för sin del i åtnjutande af detta skydd.

När jag väckte min motion, syntes det mig, och det synes mig så äfven nu, som om det skulle vara alldeles särskildt beklagligt, om just i år ett sådant lagförslag, som det nu föreliggande, skulle antagas, ett lagförslag, som mynnar ut deri, att, sedan Sveriges författare hos Kongl. Maj:t petitionerat om, att man skulle erkänna denna viktiga princip och möjliggöra Sveriges biträdande af bernerkonventionen, just nu i år regering och Riksdag skulle förklara sig icke kunna gå in härpå af den anledningen, att den svenska kulturen deraf skulle lida alltför mycket. Här skall inom några veckor i Sveriges hufvudstad samlas en kongress af journalister från hela den civiliserade världen. Jag hyser nu icke mycken förhoppning om, att den svenska Riksdagen skall kunna förmås att antaga mitt förslag.

Men jag tycker ändock, att det skulle vara glädjande, om dessa våra gäster från främmande länder, hvilka representera den utländska pressen och litteraturen, icke skulle som en första välkomsthelsing hit få underrättelse om, att detta förslag antagits, utan att de i stället skulle få veta, att åtminstone Riksdagens Andra Kammare uttalat sig för rättvisa och billighet äfven på detta område.

Om ändring i vissa delar af lagen om eganderätt till skrift den 10 augusti 1877.

(Forts.)

På dessa skäl, herr talman, tillåter jag mig att yrka bifall till § 3 med den lydelse, som uti min motion angifvits.

Häruti instämde herrar *Wavrinsky* och *Staaff*.

Chefen för justitiedepartementet, Herr statsrådet Annerstedt: Det anförande, som vi nu hört, utgjorde ett ifrigt försvar för öfversättningsskyddet, hvilket är ganska naturligt, då man ser saken utslutande från författarnes synpunkt, hvilken synpunkt ju är vigtig och icke får förbises.

Detta ämnes föregående behandling här i landet visar dock ganska tydligt, att denna synpunkt icke är den enda, som under frågans föregående behandling gjort sig gällande. Emot den uppfattning af frågan, som författarne vilja göra gällande, hafva andra medlemmar af samfundet framhållit en motsatt uppfattning, och denna uppfattning var för tjugu år sedan så stark och allmänt gällande, att öfversättningsskyddet, första gången det här i landet sattes i fråga, helt och hållet förkastades.

Emellertid vet en hvar af oss, som sysselsatt sig med dessa frågor, att uppfattningen under dessa tjugu år väsentligen ändrats, och jag vågar åberopa det nu föreliggande förslaget för att ådagalägga denna ändrade uppfattning.

Det är nemligen icke så, att denna lag icke godkänner öfversättningsskyddet. Den erkänner detta öfversättningsskydd, ehuru den visserligen för detsamma uppställer tvenne vilkor, som icke återfinnas i bernerkonventionen, men hvilka vilkor, efter den motsatta sidans uppfattning, äro af den beskaffenhet, att deras uppställande icke kan anses obillig, och hvilka — åtminstone så vidt man för närvarande vet — icke kunna anses vara sådana, att de skulle omöjliggöra afslutande af konventioner med främmande länder.

Dessa båda vilkor för öfversättningsskydds åtnjutande äro, såsom herrarne finna af § 3, det ena, att den utländske författaren, på sätt nu för tiden är ytterst vanligt, genom något allmänt uttryck på titelbladet af sin skrift förbehåller sig sina rättigheter, och det andra, att han inom loppet af två år ombesörjer eller låter ombesörja, att öfversättning af arbetet här i Sverige utkommer. Skulle konventioner på basis af sådana bestämmelser kunna träffas med främmande länder, är det ju tydligt, att i samma stund förfaller helt och hållet den uppfattning, som den förre talaren sökte göra gällande, nemligen att främlingar här i landet icke skulle komma att åtnjuta skydd för sina rättigheter. Ty i fråga om den litterära eganderätten lika litet som

Om ändring i vissa delar af lagen om eganderätt till skrift den 10 augusti 1877.

i fråga om andra rättigheter lärer det väl i och för sig vara en oriktig åtgärd att uppställa vissa fordringar, hvilka den person, som vill utöfva rättigheten, är skyldig att underkasta sig, derest han nu vill göra sin rätt gällande. Detta är ett förhållande, som herrarne återfinna snart sagdt inom hvarje gebit af den gällande rätten.

(Forts.)

Under sådana förhållanden föreställer jag mig, att svenska Riksdagen handlar klokast, med hänsyn till frågans vidare behandling, om Riksdagen antager Kongl. Maj:ts förslag, och detta på den grund, att det åtminstone för närvarande är omöjligt att förutse utgången af frågan, derest Riksdagen skulle i lagförslaget affatta § 3 på det sätt, som den förre talaren önskar.

Det är nemligen, antager jag, icke för herrarne okänt, att lika ifrigt, som striden för öfversättningsskydd föres från författarnes sida, lika ifrigt föres försvaret för de nuvarande förhållandena från den motsatta sidan. Och hittills ha det stora flertalet af Sveriges jurister ställt sig ganska afvisande gent emot frågan om öfversättningsskydd. För att ådagalägga detta vill jag endast åberopa det uttalande, som högsta domstolen i frågan afgifvit första gången då densamma var bragt å bane. Jag har äfven anledning antaga, att icke alls någon säkerhet finnes för, att icke, derest § 3 affattas så, som den förste talaren påyrkat, vid den efterföljande granskningen af förslaget från juridisk synpunkt framställes ett så kraftigt afstyrkande, att det åtminstone kan vara ganska tvifvelaktigt, huruvida Kongl. Maj:t kan finna med den allmänna uppfattningen öfverensstämmande att sanktionera det sålunda förändrade lagförslaget. Antaga herrarne deremot den nu framlagda kongl. propositionen, så blir sakens vidare fortgång den, att, sedan detta blifvit lag, fråga väckes om afslutande af konventioner med de förnämsta främmande staterna angående ömsesidigt skydd.

Gå dessa in på en särskild konvention i den rigtningen, då är ju åtminstone tills vidare saken ordnad på ett lämpligt sätt. Skulle deremot, hvarom man för närvarande icke kan yttra sig, svaret på en sådan framställning till främmande magter blifva, att de icke vilja gå in derpå, emedan de endast vilja lemna skydd åt författare i de stater, hvilka biträdt bernerkonventionen, då synes mig frågan om Sveriges biträdande af denna konvention böra upptagas till förnyad behandling. Efter en sådan föregående utveckling kommer saken enligt min tanke i en helt annan ställning. Då kan fråga blifva, om icke motståndet mot lagens affattning i full öfverensstämmelse med bernerkonventionen kan öfvervinnas.

Det är i lagstiftningsfrågor i allmänhet rådligast att, äfven om en lagstiftningsåtgärd icke i och för sig innebär den lösning, som hvar och en enskild för sig anser vara den rigtigaste, läkväl antaga ett förslag, som bestämdt går i den rigtning man gillar. Detta har den förste talaren erkänt vara fallet med den nu föreliggande kongl. propositionen. Jag tror därför, på grund af de skäl jag förut framhållit, att äfven den åsigt, som af denne talare representeras, vida

säkrare kommer att nå sitt mål, om propositionen bifalles, än om en förändrad lydelse af § 3 beslutes. Ty i senare fallet kommer dels förslaget framgång i Riksdagen att äfventyras, emedan det kan vara osäkert, om medkammaren har samma uppfattning, och dels kommer det att utsättas för den svårighet, som kan blifva en följd af en ny granskning i högsta domstolen.

Om ändring i vissa delar af lagen om eganderätt till skrift den 10 augusti 1877.
(Forts.)

Herr greve Hamilton: Att kämpa mot ett enigt lagutskott är i och för sig en allvarsam sak, men att kämpa mot ett lagutskott, som är enigt både med sig sjelft och herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet, är naturligtvis en ännu allvarsammare sak. Men jag kan ändå icke underlåta att säga några ord med anledning af hvad herr justitieministern nyss yttrade.

Det är endast två punkter i hans anförande, som jag ber att få bemöta. Herr statsrådet framkastade den farhågan, att, med hänsyn till den uppfattning, som bland juristerna — jag förmodar han menade inom högsta domstolen — förut rådt i fråga om denna sak, man torde kunna befara, att, om Riksdagen nu skulle ansluta sig till det förslag, som jag och friherre von Kæmer framlagt, man skulle få ett afstyrkande från det hållet. Det vore dock, synes det mig, ganska märkvärdigt, om så blefve förhållandet. Ty huruvida vi skola tillträda unionen eller icke, det är helt och hållet en lämplighetsfråga, och så har herr statsrådet sjelf karakteriserat den genom att betona, att vi antagligen inom en ganska kort tid måste tillträda unionen. Men *juridiska* synpunkter och *opportunitetssynpunkter* äro ingalunda detsamma. Har man ur *juridisk* synpunkt någon anmärkning att framställa mot mitt förslag, så har den full giltighet, äfven om sedermera ett accepterande af bernerkonventionens bestämmelser blir aldrig så *opportunt*.

Vidare betonade herr statsrådet, att syftet med det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget vore att bereda möjlighet för oss att afsluta separatkonventioner, hvilka skulle lemna utlänningarna det mindre skydd, som ifrågasättes i denna författning. Ja, det är sant, men det är ett betydligt inskränkt skydd; och jag ber att få erinra derom, att herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet i sitt yttrande till statsrådsprotokollet sjelf påpekar, att i fråga om den sidan af saken — möjligheten att få separatkonventioner — nyligen inträffat något, som förtjenade att tagas i betraktande. Herr statsrådet yttrar:

»Vidare har vid den under innevarande år hållna första konferensen för revision af bernerkonventionen det visat sig, att någon utsigt icke förefinnes till mildring af de i konventionen upptagna bestämmelser, som kunna anses alltför betungande; hvaremot — under det att flertalet till unionen hörande stater sins emellan öfverenskommit om ett längre utsträckt skydd särskildt mot öfversättning — möjligheten att tillträda unionen på de förut bestämda villkoren fortfarande hållits öppen.»

Om ändring i vissa delar af lagen om eganderätt till skrift den 10 augusti 1877. (Forts.)

Detta yttrande tyckes häntyda på, att, om vi nu skulle ställa oss på den ståndpunkten, att vi medgäfvit ett mindre skydd under förutsättning af separatkonventioner, det icke vore gifvet, att vi finge till stånd några sådana. Ty i de länder, som tillträdt bernerkonventionen, har man i detta hänseende kommit längre i utveckling. Man anser redan dess bestämmelser vara för litet billiga och rättvisa.

Herr Ohlsson i Vexjö: Såsom kammaren säkerligen många gånger funnit, är greve Hamilton i vissa fall en synnerligen ifrig skyddsvän. Kammaren missförstår mig nog icke, ty jag syftar ju på frågor om skydd för den immateriella eganderätten. Eljest är han visserligen ingen skyddsvän och ifrar alldeles icke för skyddslagstiftning. Men i nyssberörda och nu förevarande fall går han med ända till den moderna lagstiftningens yttersta rämärken. Jag tror dock, att han i denna fråga kommit litet före den allmänna meningen i landet. Ty för visso är nog icke den stora allmänheten benägen att för närvarande vara med om hans förslag; och den har icke heller skäl dertill, om den vill hålla på och tillvarataga sina hittills såsom berättigade ansedda intressen och önsknings. Men icke endast bland allmänheten, utan äfven bland män af facket har greve Hamilton i denna fråga många motståndare. Så t. ex. vilja hvarken förläggare eller utgifvare af periodiska skrifter, bilderböcker och skämttidningar m. fl. vara med om hans förslag.

Jag håller före, att, då Kongl. Maj:t efter en allsidig utredning kommit fram med det förslag, som nu föreligger, kammaren icke för närvarande bör gå längre. Skyddet har ju dock i detta förslag blifvit fördubbladt, då det utsträckts från 2 + 3 d. v. s. 5 år till 2 + 8 d. v. s. 10 år, och det är ju en ganska betydlig höjning.

För min del tror jag därför, att kammaren handlar klokast uti att i denna del bifalla lagutskottets förslag och dermed den kongl. propositionen, till hvilken jag således yrkar bifall.

Herr A. Hedin: Om det var den siste talarens mening att ådaga lägga någon motsägelse hos greve Hamilton derutinnan, att han skulle vara ifrig i skyddet för ett slag af eganderätt, men icke ifrig i skyddet för ett annat slag, utan kanhända likgiltig och fiendtlig mot detta, så är det ett så fullständigt och uppenbart och underligt misstag, som ett misstag kan vara.

Greve Hamilton ifrar för — det må man kalla det om man så vill — *skydd* för den litterära eganderätten. Men har han då visat, att han är likgiltig för skyddandet af annan eganderätt? Nej! Hvad den ärade talaren nyss tänkte på, det var, att greve Hamilton icke önskar skydd för potatisodling och rågodling på det sättet, att potatisodlare och rågodlare skola ega att lägga särskild skatt på dem, som begagna potatis och råg. Det var verkligen en mycket grof förväxling af enkla logiska begrepp, till hvilken den ärade siste talaren och ledamoten af lagutskottet der gjorde sig skyldig.

Emellertid, efter som jag nu fått ordet, skall jag be att få tillägga något. Herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet yttrade, att denna frågas föregående historia visade, att åsigtarna om denna sak varit mycket olika under en föregående tid, mot hvad de nu i någon mån omsider blifvit. Ja, det må Herren veta, att de varit. Det är nu 31 år, sedan jag hade den äran att uppvakta en af den nuvarande justitieministerns företrädare i embetet för att till honom på en då existerande skandinavisk förenings vägnar öfverlemna en petition om litterär eganderätt — då närmast eller jag tror utslutande afseende att åstadkomma ett mellanfolkligt rättsskydd mellan de skandinaviska språkens litteraturområden. Han behagade under en temligen lång audiens uppmärksamt höra på hvad jag hade att andraga och yttrade sjelf äfven något, hvarefter jag aflägsnade mig med den alldeles bestämda öfvertygelsen, som ingenting sedan kunnat taga ur mitt sinne, att den ärade dåvarande chefen för justitiedepartementet då för första gången i sitt lif hörde termen och begreppet litterär eganderätt. Jag träffade honom sedermera på gatan något halfår efteråt, hvarvid han behagade meddela mig, att han slopat den petition, som jag inlemnadt. Hvad jag derpå svarade, kan vara onödigt att här nämna. Men jag kan tillägga, att t. ex. herr Axel Bergström och åtskilliga andra mycket betydande män inom vår högre politiska verld då för mig enskildt förklarade, att de åsikter, som jag utvecklat om Kongl. Maj:ts rätt och pligt, såsom vårdare på Sveriges vägnar af det internationella rättstillståndet, att genom konventioner med främmande magter åt oss sjelfva bereda och åt andra staters undersåtar förläna skydd för den litterära eganderätten, voro fullkomligt grundade, ehuru man, då af långvarig praxis gifvits en annan tolkning åt — tryckfrihetsförordningen, icke vågade sig på att bryta emot en galen opinion. Opinionsen var nemligen den, att svenska tryckfrihetsförordningen kunde gifva, hvad högsta domstolen år 1877 — vill jag minnas, att det var, eller måhända det var 1876 — kallade öfversättningsrätt, d. v. s. att svenska tryckfrihetsförordningen kunde bemyndiga svenska medborgare att stjäla från utlänningar. Det var en opinion, som herr Axel Bergström alldeles underkände, men med tillägg att, eftersom man trodde det här i landet, man icke vågade gå bröstgüngen till väga emot en sådan opinion. Så att nog är det sant, att opinionen varit ännu värre i denna fråga, än hvad vi i dag hört bekännas från statsrådsbänken.

Att ett bifall till grefve Hamiltons förslag i § 3 skulle äfventyra hela lagens framgång, är mycket möjligt; men det väcker icke hos mig den allra ringaste betänklighet. Ty det kommer icke att försena uppnäendet af det mål, som jag och de med mig liktänkande eftersträfvat, nemligen att få en lag någorlunda i jemmhöjd med den europeiska civilisationen i slutet af detta sekel, utan det kommer snarare att påskynda detsamma. Om vi deremot taga den nu föreliggande lagen, kommer det att blifva ett nytt, långvarigt och hårdt arbete att få erkännande åt den rättsprincip, i hvilken namn grefve

Om ändring i vissa delar af lagen om eganderätt till skrift den 10 augusti 1877.
(Forts.)

Om ändring i vissa delar af lagen om eganderätt till skrift den 10 augusti 1877.
(Forts.)

Hamilton väckt sin motion. Jag anhåller därför, herr talman, om bifall till hans motion, och skall upptaga med allra största lugn, om sedermera Första Kammaren i sin vishet och högsta domstolen i sin juridik skulle hafva något att invända deremot.

Herr Ohlsson i Vexjö: Jag vill blott gent emot herr Hedin framhålla och betona, att det för visso är större likhet mellan skyddslagstiftning på det ena området och skyddslagstiftning på det andra området, än han ville medgifva. I ena fallet gäller det ju att skydda det immateriella arbetet och i det andra fallet det materiella arbetet.

Ofverläggningen var slutad.

Enligt de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talman propositioner *dels* på antagande af paragrafen med den lydelse, som af utskottet föreslagits, och *dels* på herr grefve Hamiltons förslag till lydelse af ifrågavarande §; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren skall antaga den af lagutskottet föreslagna lydelsen till § 3 i Lag om ändring i vissa delar af lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren antagit den lydelse af §:en, som af grefve Hamilton föreslagits.

Voteringen utföll med 136 ja mot 66 nej, i följd hvaraf paragrafen antagits med den lydelse, som af Kongl. Maj:t och utskottet föreslagits.

Ordet begärdes härefter af

Herr grefve Hamilton som yttrade: Jag tillåter mig hemställa, om vi icke kunde slippa läsa upp hvarje paragraf, och att endast paragrafernas nummer må nämnas.

Denna hemställan bifölls.

Återstående §§ 4, 8, 9, 13—15, 16, 19 och 20 äfvensom det af utskottet föreslagna *öfvergångsstadgande* samt *rubriken* till lagförslaget godkändes; hvarefter utskottets *hemställan* förklarades vara genom kammarens i ämnet redan fattade beslut besvarad.

§ 14.

*Om ändring i
vissa delar af
strafflagen.*

Slutligen föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 57, i anledning af väckt motion om ändring i vissa delar af strafflagen.

Herr Ph. Leman hade i berörda, inom Första Kammaren afgifna motion, n:o 31, föreslagit,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utarbetande och framläggande till Riksdagens pröfning och godkännande af förslag till ändringar i nu gällande strafflag, innefattande:

a) sådan skärpning af nu stadgade bötes- och fängelsestraff för vissa uti 10, 11 och 14 kap. strafflagen omförmälda brott mot offentlig myndighet, personlig frihet och personlig säkerhet, att i svårare fall samt vid iteration jemväl straffarbete må kunna ådömas den brottslige;

b) införande af kroppsstraff (aga eller dylikt) såsom särskild straffart för minderåriga och unga förbrytare;

c) föreskrift att aga eller annat kroppsstraff skall exeqveras under lämplig offentlig kontroll; samt

d) stadgande derom, att barn öfver fjorton år kunna vara straffbara, om än i lindrig grad, då de föröfva, förutom de i 5 kap. 2 § strafflagen omförmälda gerningar, andra icke så grofva brott, som t. ex. frids- och våldsbrott, stöldbrott samt skadegörelse å egendom.

Under *punkten 1* hemställde utskottet,

att Riksdagen måtte i anledning af den i mom. c) i förevarande motion gjorda framställning i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla om utarbetande och framläggande af förslag till lagbestämmelser om verkställighet under behörig kontroll af domstols utslag, hvarigenom aga blifvit minderårig ådömd.

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr Styrländer: Då jag icke kunnat dela utskottets uppfattning, att en skrifvelse till Kongl. Maj:t i detta ämne skulle vara behöflig, skall jag be att med några ord få motivera mitt yrkande om afslag å utskottets framställning. Enligt min åsigt förefinnas nemligen förut i gällande lagar och förordningar bestämmelser i detta fall, som göra, att denna skrifvelse är obehöflig.

Om vi se på landshöfdinginstruktionens 14 §, 1 mom., så lyder det sålunda: »Det åligger Kongl. Maj:ts befallningshafvande att vaka deröfver, att utslag i brottmål, sedan de vunnit laga kraft, varda till verkställighet befordrade, i stad genom magistat, å landet genom kronofogde eller länsman» — — Ingen lär bestrida, att ett sådant utslag, som här afses, är ett utslag i brottmål; och således åligger det på grund af landshöfdinginstruktionen Konungens befallningshafvande att vaka öfver, att ett sådant utslag blir verkställt. Nu skall man möjligen kunna invända, att Konungens befallningshafvande icke får reda på alla sådana utslag. Men den invändningen förtjenar

Om ändring i vissa delar af strafflagen.
(Forts.)

enligt min åsigt icke något afseende, ty i kongl. kungörelsen den 4 maj 1855, som finnes införd vid rätttegångsbalkens 2 kap. 6 §, stadgas alldeles tydligt, att härads höfdingarne senast å 15:de dagen i första månaden af hvarje qvartal skola till kronofogdarne insända förteckningar öfver dem, som blifvit dömda för brott, som icke få försonas med penningböter, och att kronofogdarne skola inom 4 veckor derefter insända alla förteckningarna eller afskrift af dem till Konungens befallningshafvande. Likaledes stadgar samma förordning, att i stad skall rådstufvurätten direkt till Konungens befallningshafvande insända dylika förteckningar. Således får Konungens befallningshafvande genom dessa förteckningar full kännedom om sådana utslag som de här åsyftade, och när Konungens befallningshafvande har skyldighet att befordra alla utslag till verkställighet, så har ju Konungens befallningshafvande ock att tillse, att dessa bli verkställda. Nu har visserligen af motionären och lagutskottet här anförts ett exempel på, att, när en stadsfiskal fått sig ålagdt af rådstufvurätten att vara närvarande vid en sådan bestraffning, som här afses, för att se efter att utslaget verkställles i laga ordning, har Kongl. Maj:t upphäft utslaget, i hvad angår ett dylikt åläggande för stadsfiskal att vara närvarande vid exekutionen. Men jag ber att få fästa uppmärksamheten på att Kongl. Maj:t naturligtvis har upphäft detta utslag på den grund, att stadsfiskalen var allmän åklagare, men icke exekutor, och således icke hade skyldighet att verkställa straffet.

Enligt min åsigt finnas sålunda redan nu fullt klara och tydliga bestämmelser i detta afseende. Och jag anser det därför vara fullkomligt obehöfligt att skriva till Kongl. Maj:t i denna fråga.

Vidare skall jag be att få påpeka, att af bestämmelsen om att aga skall utdelas »hemma i huset», såsom det står i det åberopade lagrummet, icke ovilkorligen följer, att föräldrarne skola utdela agan; utan om jag såsom exekutor ser, att föräldrarne icke verkställa agan ordentligt, anser jag mig, om jag fått förordnande att verkställa ett dylikt utslag, fullt berättigad att sjelf verkställa det straff, som domstolen ådömt.

Under sådana förhållanden, och då jag anser, att fullt klara och tydliga bestämmelser redan förut finnas härutinnan, finner jag det alldeles obehöfligt och till och med enligt min åsigt löjligt att skriva till Kongl. Maj:t i detta ärende. Och jag skall därför be att få yrka afslag å utskottets hemställan.

Herr Petersson i Brystorp: Det är visserligen sant, som den föregående talaren nämnde, att det finnes sådana der föreskrifter. Men han nämnde, att, om föräldrarne icke vilja sjelfva aga sina barn, en exekutor har rätt att göra det. Jag hemställer dock till talaren, om han sjelf vill göra det eller någon annan såsom exekutor. Det skulle väl vara bestämdt i sådant fall, att en viss person skulle verkställa straffet. Men det fins ej föreskrifvet, hvem som skall göra det. Då dessutom erfarenheten visat, att, oaktadt det dömts

till aga, ingen aga gifvits, samt det sålunda tydligen i förevarande afseende finnes en brist i lagstiftningen, har man just åsyftat att genom den föreslagna skrifvelsen till Kongl. Maj:t erhålla föreskrift om huru, på hvad sätt och af hvem aga skall verkställas, om föräldrarne undandraga sig skyldigheten att gifva sådan.

Om ändring i vissa delar af strafflagen.

Jag anser för min del det vara alldeles klart, att en skrifvelse i ämnet behöfs, och ber därför att få yrka bifall till utskottets förslag.

Härmed var öfverläggningen i detta ämne slutad. Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 2.

Bifölls jemväl.

§ 15.

Ledighet från riksdagsgörömaålen beviljades herr *A. F. Broström* under morgondagen.

§ 16.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtande n:o 73, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förändrade bestämmelser angående förvaltningsbidrag till sjukkassor, dels ock inom Riksdagen väckta motioner i ämnet, och

lagutskottets memorial n:o 60, med föranledande af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande viss del af lagutskottets memorial n:o 53 i anledning af kamrarnes återremiss utaf lagutskottets utlåtande n:o 30 i anledning af väckta motioner med förslag till förordning angående köttbesigtning- och slagttvång m. m.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras samt för de ärenden, som blifvit två gånger bordlagda.

§ 17.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2,13 e. m.

In fidem
F. Nathorst Böös.